

Beleidsregels toegang voetgangersgebied Assen

Hoofdstuk A. Begripsbepalingen.

Artikel 1.

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

a. voetgangersgebied:	het gebied dat wordt begrensd door de borden E10 (G7) en E11 (G7) van bijlage 1 van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (RVV 1990) en dat in groen is aangegeven op de bij deze beleidsregels behorende en als bijlage gevoegde kaart, omvattende de volgende straten: Kerkstraat, Markt, Weiersloop, Weierspoort, Marktstraat, Brink, Kleine Marktstraat, Singelpassage, Kruisstraat, Gedempte Singel, Koopmansplein, Mercuriusplein, Oude Molenstraat, Oudestraat en Mulderstraat;
b. ontheffing:	een in de zin van artikel 87 RVV 1990 door het college te verlenen ontheffing, krachtens welke het is toegestaan om met een voertuig het voetgangersgebied of een gedeelte daarvan in- en uit te rijden;
c. ontheffinghouder:	de natuurlijke of rechtspersoon aan wie de ontheffing is verleend;
d. winkelsluitingstijd:	de op dit moment toegepaste en gangbare winkelsluitingstijden in Assen, namelijk: maandag t/m donderdag 18.00 uur; vrijdag 21.00 uur en zaterdag 17.00 uur;
e. laad- en lostijden:	de in deze beleidsregels genoemde tijden waarin het voetgangersgebied toegankelijk is voor laden en lossen;
f. laden en lossen:	het onmiddellijk, nadat het voertuig dichtbij de bezorgplaats of ophaalplaats tot stilstand is gebracht, bij voortdurend in- en uitladen van goederen van enige omvang of enig gewicht die bezwaarlijk anders dan per motorvoertuig kunnen worden vervoerd, gedurende de tijd die daarvoor nodig is;
g. motorvoertuig:	alle gemotoriseerde voertuigen behalve bromfietsen en gehandicaptenvoertuigen, bestemd om anders dan langs rails te worden voortbewogen;
h. bewoner:	degene die volgens de in de gemeentelijke basisadministratie beschikbare persoonsgegevens woonachtig is in het voetgangersgebied;
i. ondernemer/instelling:	(een exploitant van) een bedrijf dat gevestigd is in het voetgangersgebied;
j. parkeerplaats op eigen terrein:	een parkeerplaats op terrein of in een garage in het voetgangersgebied in eigendom bij, uitgegeven in erfpacht of verhuurd aan de aanvrager van de ontheffing;
k. bedrijfsauto, gedeeltelijk wordt aangesloten op de omschrijving in artikel 1.1, onder h, van het Voertuigreglement :	een motorvoertuig op vier of meer wielen, niet zijnde een motorvoertuig met beperkte snelheid of een landbouwtrekker en:
· ingericht voor het vervoer van goederen en/of ingericht voor het uitvoeren van werkzaamheden;
· aangeduid als bedrijfsauto blijkens het afgegeven kentekenbewijs.

Hoofdstuk B. Procedures.

Artikel 2. Aanvraag.

1. Een aanvraag om ontheffing voor het in- en uitrijden van het voetgangersgebied met een motorvoertuig moet schriftelijk bij het college worden ingediend.
2. Bij de aanvraag dienen de hiernavolgende gegevens en bescheiden te worden overgelegd:
 - volledig ingevuld en van handtekening voorzien aanvraagformulier;
 - geldig rijbewijs;
 - kentekenhouderschap/kentekenbewijs motorvoertuig;
 - indien van toepassing de aantoonbaarheid van parkeerplaats op eigen erf in het voetgangersgebied;
 - indien van toepassing inschrijvingsbewijs Kamer van Koophandel of een goedgekeurde accountantsverklaring.
3. Het college kan nadere regels stellen over de inhoud, inrichting, uitvoering, vorm, aantal en wijze van indiening van de aanvraag en de in het tweede lid bedoelde bescheiden.

Artikel 3. Onvolledigheid ingediende bescheiden.

Indien de aanvraag niet voldoet aan de bij of krachtens artikel 2 gestelde eisen, stelt het college binnen twee weken na ontvangst van de aanvraag de aanvrager in de gelegenheid deze binnen twee weken nadat hem dit is meegedeeld, aan te vullen of te verbeteren.

Artikel 4. Beslissingstermijn.

1. Het college beslist binnen acht weken na de ontvangst van de aanvraag om een ontheffing.
2. Het college kan deze beslissing voor ten hoogste 4 weken verdagen. Voor afloop van de in het eerste lid van dit artikel gestelde termijn wordt de aanvrager hiervan schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 5. Gegevens, voorschriften en beperkingen

1. Een ontheffing bevat in ieder geval de volgende gegevens:
 - naam en adres van de ontheffinghouder;
 - het kenteken en/of andere kenmerken van het motorvoertuig waarvoor de ontheffing is verleend;
 - de periode waarvoor de ontheffing geldt en het tijdvak gedurende welke de ontheffing kan worden gebruikt;
 - het gebied waarvoor de ontheffing geldt;
 - een omschrijving van de verboden waarvan ontheffing is verleend.
2. Het college kan aan een ontheffing voorschriften verbinden die strekken tot bescherming van het belang van het verbeteren van de leefbaarheid en bereikbaarheid van de binnenstad, een goede handhaving van de wegenverkeerswetgevingen de daarop gebaseerde besluiten, het verzekeren van de veiligheid op de weg en het beschermen van weggebruikers en passagiers.
3. Indien het verkeersbelang, het belang van openbare orde of veiligheid of andere dringende omstandigheden dat noodzakelijk maken, is het college bevoegd tijdelijk in het voetgangersgebied afwijkende maatregelen te treffen.
4. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag om een ontheffing zijn leges verschuldigd conform de Legesverordening van de gemeente Assen.

Artikel 6. Intrekings- en wijzigingsgronden.

Het college kan een ontheffing intrekken of wijzigen:

- a. op verzoek van de ontheffinghouder;
- b. indien de ontheffinghouder volgens de in de gemeentelijke basisadministratie beschikbare persoonsgegevens niet langer woonachtig is in het gebied waarvoor de ontheffing is verleend of het daar uitgeoefende beroep of bedrijf beëindigt;
- c. indien zich een wijziging voordoet in (één van) de omstandigheden die relevant waren voor het verlenen van de ontheffing;
- d. indien de ontheffinghouder handelt in strijd met de ontheffing of de daaraan verbonden voorschriften of beperkingen;
- e. indien blijkt dat bij de aanvraag van de ontheffing onjuiste gegevens zijn verstrekt;
- f. indien sprake is van misbruik van de ontheffing;
- g. indien op grond van een verandering van de omstandigheden of inzichten, opgetreden na het verlenen van de ontheffing, moet worden aangenomen dat intrekking wordt gevorderd door het belang of de belangen ter bescherming waarvan de ontheffing is vereist en verleend;
- h. bij in gebreke blijven van de betaling van de leges bedoeld in artikel 5, vierde lid;
- i. na overlijden van de ontheffinghouder.

Hoofdstuk C. Laden en lossen

Artikel 7. Laad -en Lostijden.

De in het verkeersbesluit Voetgangersgebied Centrum vastgestelde en op de huidige winkeltijden gebaseerde laad- en lostijden zijn van toepassing:

- maandag tot en met donderdag van 07.00 uur tot 13.00 uur en van 17.30 uur tot 20.00 uur;
- vrijdag van 07.00 uur tot 13.00 uur;
- zaterdag van 07.00 uur tot 11.00 uur en van 17.00 uur tot 18.00 uur.

Artikel 8. Inrijden tijdens laad- en lostijden.

1. Tijdens de laad- en lostijden is het voetgangersgebied toegankelijk voor motorvoertuigen ten behoeve van laden en lossen, zoals omschreven in artikel 1, onder f, van deze beleidsregels.
2. Tijdens laad- en lostijden is het voetgangersgebied toegankelijk voor motorvoertuigen ten behoeve van het ophalen van medicijnen bij een apotheek.
3. Bezitters van een gehandicaptenparkeerkaart, die zodanig zichtbaar is aangebracht dat de voorzijde ervan buiten het motorvoertuig behoorlijk leesbaar is, mogen tijdens de laad- en lostijden het voetgangersgebied in- en uitrijden voor het onmiddellijk in- en uitladen van goederen.
4. Bewoners mogen tijdens laad- en lostijden het voetgangersgebied in- en uitrijden voor het onmiddellijk in- en uitladen van goederen en het verplaatsen van en naar de woning.
5. Ondernemers/instellingen mogen tijdens laad- en lostijden het voetgangersgebied in- en uitrijden voor het onmiddellijk in- en uitladen van goederen en het verplaatsen van en naar de locatie van de ondernemer/instelling.

6. Bedrijven of diensten die zich bezighouden met het ophalen van vuil/afval of het beheer en onderhoud van openbare ruimten, mogen tijdens laad- en lostijden het voetgangersgebied in- en uitrijden voor het uitvoeren van deze werkzaamheden.

Hoofdstuk D. Ontheffingsregels

Artikel 9. Bewoners met eigen parkeergelegenheid.

1. Aan bewoners met parkeergelegenheid op eigen terrein in het voetgangersgebied kan ontheffing worden verleend voor het in- en uitrijden van het voetgangersgebied na de winkelsluitingstijden.
2. Het maximale aantal ontheffingen per adres, zoals bedoeld in het eerste lid, is gelijk aan het aantal per adres beschikbare parkeerplaatsen op eigen terrein.
3. De ontheffing wordt verleend voor onbepaalde tijd.

Artikel 10. Ondernemers/instellingen met eigen parkeergelegenheid.

1. Aan ondernemers/instellingen met parkeergelegenheid op eigen terrein in het voetgangersgebied kan ontheffing worden verleend voor het in- en uitrijden van het voetgangersgebied na de winkelsluitingstijden.
2. Het maximale aantal ontheffingen per ondernemer/instelling, zoals bedoeld in het eerste lid, is gelijk aan het aantal beschikbare parkeerplaatsen op eigen terrein.
3. De ontheffing wordt verleend voor onbepaalde tijd.

Artikel 11. Tijdelijke ontheffingen voor bouw-, installatie- en reparatieverkeer.

1. Een tijdelijke ontheffing voor het in- en uitrijden van het voetgangersgebied ten behoeve van het in- en uitladen van gereedschap, apparatuur, materialen e.d. buiten de laad- en lostijden kan worden verleend voor bedrijven die zich bezighouden met bouw-, installatie-, reparatie- of verhuiswerkzaamheden in het voetgangersgebied.
2. De aanvrager dien aan te tonen dat:
 - de bouw-, installatie-, reparatie- of verhuiswerkzaamheden niet kunnen plaatsvinden tijdens de laad- en lostijden;
 - de goederen, gereedschappen of materialen niet op andere wijze of op andere tijden kunnen worden afgeleverd of afgehaald.
3. De in het eerste lid genoemde tijdelijke ontheffing kan worden uitgebreid met een ontheffing voor het parkeren in het voetgangersgebied, indien de aanvrager bovendien aantoont dat:
 - de nabijheid van het voertuig noodzakelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden;
 - in redelijkheid niet kan worden verlangd, dat de in het voertuig aanwezige gereedschappen en/of materialen worden uitgeladen.
4. De in dit artikel genoemde ontheffingen worden niet verleend voor motorvoertuigen waarvan het kenteken op naam staat van een ondernemer die gevestigd is in het voetgangersgebied.
5. De in dit artikel genoemde ontheffingen worden alleen verleend voor bedrijfsauto's.
6. De in dit artikel genoemde ontheffingen worden verleend voor maximaal 5 dagen achtereenvolgend.
7. Per aanvragend bedrijf wordt per werklocatie één ontheffing verleend.

Artikel 12. Taxi's

Als zodanig herkenbare taxi's mogen het voetgangersgebied in- en uitrijden om personen via de kortste route te vervoeren van en naar een adres in het voetgangersgebied, met uitzondering van de hieronder genoemde tijden:

- maandag t/m donderdag van 13.00 tot 17.30 uur;
- vrijdag van 13.00 tot 21.00 uur;
- zaterdag van 11.00 tot 17.00 uur.

Artikel 13. Hulpdiensten

Hulpdiensten: politie, ambulance (GGD) en brandweer, alsmede huisartsen en verloskundigen mogen het gehele etmaal het voetgangersgebied in- en uitrijden indien:

- de motorvoertuigen worden gebruikt voor de rechtmatige uitoefening van hun functie;
- het gebruik van het voertuig noodzakelijk is voor de functie-uitoefening.

Artikel 14. Hardheidsclausule

Het college is bevoegd, in gevallen waarin de toepassing van deze verordening naar hun oordeel tot onaanvaardbare gevolgen voor een betrokkene kan leiden, ten gunste van de aanvrager af te wijken van deze beleidsregels.

Hoofdstuk E. Slotbepalingen.

Artikel 15. Inwerkingtreding.

Deze beleidsregels treden in werking op de dag na publicatie ervan.

Artikel 16. Overgangsbepalingen

Ontheffingen die zijn verleend voor de in artikel 15 genoemde datum blijven geldig tot het verstrijken van de termijn waarvoor ze zijn afgegeven, doch uiterlijk tot 20 weken na de datum van inwerkingtreding van deze beleidsregels.

Artikel 17. Citeertitel.

Deze beleidsregels worden aangehaald als "Beleidsregels toegang voetgangersgebied Assen".

Assen, 21 maart 2003

Burgemeester en wethouders van Assen,

de secretaris, de burgemeester,

Toelichting.

I. Inleiding.

Op 15 februari 1996 heeft de gemeenteraad de Nota Verbeteren Functioneren Voetgangersgebied Assen vastgesteld. De voornaamste uitgangspunten van deze nota zijn:

- het bevorderen van de veiligheid van de voetgangers/het winkelend publiek in het kernwinkelgebied in Assen;
- het waarborgen van de bereikbaarheid van het gebied voor noodzakelijk bestemmingsverkeer;
- het handhaven van fietsroutes in het voetgangersgebied.

Als maatregelen worden in de nota onder andere genoemd:

- aanpassing van de laad- en lostijden;
- een terughoudend ontheffingenbeleid;
- een stringentere handhaving.

Na de afronding van de werkzaamheden in het kader van het herinrichtingsplan Kruisstraat, Marktstraat, Kerkstraat en Markt in 2002 is het kernwinkelgebied van Assen meer een eenheid gaan vormen. Met het verkeersbesluit Voetgangersgebied Centrum, dat op 7 november 2002 in werking is getreden, is het juridisch kader vastgesteld voor een aantrekkelijker en veiliger kernwinkelgebied. Wel dient het kernwinkelgebied bereikbaar te zijn voor bevoorradingsverkeer, bewoners, hulpdiensten, taxi's etc. Daarvoor zijn de "Beleidsregels toegang voetgangersgebied Assen" vastgesteld. In deze beleidsregels wordt beschreven wie, wanneer en hoe ontheffing kan krijgen om het voetgangersgebied in- en uit te rijden. Tevens wordt aangegeven wie tijdens de laad- en lostijden toegang hebben tot het voetgangersgebied.

II. Uitgangspunt en gevolgen van de Beleidsregels toegang voetgangersgebied Assen.

Uitgangspunt is een zo selectief mogelijk ontheffingen- en toegangsbeleid, gezien de wens een zo aangenaam en veilig mogelijk verblijfsklimaat in het kernwinkelgebied te creëren en in stand te houden. De belangrijkste gevolgen van de beleidsregels worden hieronder genoemd.

- Parkeren in het voetgangersgebied is, zowel tijdens als buiten de laad- en lostijden, nooit toegestaan. Dit geldt voor alle categorieën weggebruikers, inclusief bezitters van een gehandicaptenparkeerkaart. Alleen bouw-, installatie- en reparatieverkeer kan bij hoge uitzondering een tijdelijke ontheffing krijgen om ten behoeve van de werkzaamheden bij de werklocatie te parkeren.
- Tijdens de laad- en lostijden mag bevoorradingsverkeer het voetgangersgebied in- en uitrijden en mogen consumenten met hun motorvoertuig het voetgangersgebied in- en uitrijden om grotere/volumineuze goederen in- en uit te laden (bijv. televisies, wasmachines, computers etc.). Gekozen is voor ruime laad- en lostijden, teneinde alle ondernemers in de gelegenheid te stellen om binnen die laad- en lostijden hun bedrijven te bevoorraden. Een noodzaak om bedrijven ook buiten de laad- en lostijden een ontheffing te verlenen wordt niet aanwezig geacht. Bedrijven moeten hun bedrijfsvoering aan de (ruime) laad- en lostijden kunnen aanpassen.

- Alleen tijdens laad- en lostijden mogen bezitters van een gehandicaptenparkeerkaart met hun motorvoertuig het voetgangersgebied in- en uitrijden om goederen in- en uit te laden. Ook voor deze categorie weggebruikers is parkeren niet toegestaan.
- Alleen tijdens laad- en lostijden is het voetgangersgebied toegankelijk voor motorvoertuigen ten behoeve van het ophalen van medicijnen bij een apotheek.
- Maandag t/m donderdag van 13.00 tot 17.30 uur, vrijdag van 13.00 tot 21.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 17.00 uur is het voetgangersgebied niet toegankelijk voor motorvoertuigen; met uitzondering van de hulpdiensten en bedrijven die zich bezighouden met bouw-, installatie-, reparatie- of verhuiskwerkzaamheden in het voetgangersgebied en daarvoor een tijdelijke ontheffing hebben.
- Na de winkelsluitingstijden en op zondag is het voetgangersgebied alleen toegankelijk voor motorvoertuigen van bewoners of ondernemers met parkeergelegenheid op eigen terrein, hulpdiensten en taxi's.
- Er wordt onderzoek verricht naar de mogelijkheid van de toepassing van een fysieke afsluiting, bijv. door middel van het plaatsen van inklapbare paaltjes op "strategische" plaatsen. Hierdoor wordt tevens voorkomen dat het voetgangersgebied door degenen die het gebied in- en uit mogen rijden wordt gebruikt als "doorgaande route". Een dergelijke fysieke afscheiding strookt met de voorliggende Beleidsregels toegang voetgangersgebied Assen.

III. Artikelsgewijze toelichting.

Artikel 1 (definitie f).

Onder laden en lossen wordt verstaan: het onmiddellijk, nadat het voertuig dichtbij de bezorgplaats of ophaalplaats tot stilstand is gebracht, bij voortduring in- en uitladen van goederen van enige omvang of enig gewicht die bezwaarlijk anders dan per motorvoertuig kunnen worden vervoerd, gedurende de tijd die daarvoor nodig is. Met deze formulering is aangesloten bij de jurisprudentie en landelijk toegepaste richtlijnen aangaande het inrichten van een autoluwe binnenstad. Toegevoegd is de zinsnede: "die bezwaarlijk anders dan per motorvoertuig kunnen worden vervoerd". Reden hiervan is dat het doel in de verkeerswetgeving er in is gelegen om de periode van handeling zo kort mogelijk te laten duren om onder andere redenen van vrijheid van verkeer en veiligheid op de weg. In het voetgangersgebied is verplaatsing per motorvoertuig als zodanig storend, hinderlijk of schadelijk. Dit betekent dat bij verplaatsing door het gebied met een motorvoertuig sprake moet zijn van een belang dat uitstijgt boven de storing, hinder of schade die de verplaatsing veroorzaakt. Dit is meestal alleen het geval indien de te vervoeren persoon zodanige functiebeperking kent of het goed van zodanig gewicht of omvang is dat een andere vorm van transport dan per motorvoertuig niet aan de orde is. Dit betekent dat tijdens de laad- en lostijden, naast het bevoorraden van de winkels, alleen het ophalen van volumineuze/grotere goederen door consumenten is toegestaan. Verder mag een beperkte groep weggebruikers tijdens laad- en lostijden het voetgangersgebied inrijden (zie artikel 8). Parkeren is nooit toegestaan.

Artikelen 2, 3 en 4.

Deze artikelen geven de bepalingen waaraan de aanvraag om ontheffing moet voldoen en gaan in op enige procedurele aspecten.

Artikel 5.

Dit artikel geeft de bepalingen waaraan een ontheffing moet voldoen, tenzij anders is bepaald.

Artikel 6.

In dit artikel wordt een aantal gronden voor intrekking of wijziging van de ontheffing genoemd.

Artikel 7.

In dit artikel worden de laad- en lostijden aangehaald, zoals deze zijn genoemd in de Nota Verbeteren Functioneren Voetgangersgebied Assen en zoals deze zijn vastgesteld in het verkeersbesluit Voetgangersgebied Centrum. Er worden ruime laad- en lostijden toegepast, teneinde alle ondernemers in de gelegenheid te stellen om binnen die laad- en lostijden hun bedrijven te bevoorraden.

Artikel 8.

Behalve het reguliere laad- en losverkeer, wordt in dit artikel een aantal categorieën weggebruikers genoemd dat tijdens de laad- en lostijden toegang heeft tot het voetgangersgebied om onmiddellijk te laden en lossen of goederen in- en uit te laden. Bezitters van een gehandicaptenparkeerkaart mogen tijdens de laad- en lostijden het voetgangersgebied inrijden voor het onmiddellijk in- en uitladen van goederen, waaronder ook kleinere producten. Voor deze groep is de bepaling over volumineuze goederen niet van toepassing. Ook is het voetgangersgebied tijdens laad- en lostijden toegankelijk voor motorvoertuigen ten behoeve van het ophalen van medicijnen bij een apotheek. De apotheek vervult een wezenlijke functie in het belang van de volksgezondheid. Daarnaast is een belangrijk gedeelte van de klanten van een apotheek ouder en slecht ter been, maar komt deze groep (nog) niet in aanmerking voor een gehandicaptenparkeerkaart. Daarom is de mogelijkheid gecreëerd om tijdens laad- en lostijden per auto medicijnen op te halen. Parkeren in het voetgangersgebied is nooit toegestaan.

Artikel 9.

Bewoners die binnen het voetgangersgebied beschikken over parkeergelegenheid op eigen terrein kunnen ontheffing krijgen om na de winkelsluitingstijden het gebied in te rijden voor het bereiken van die parkeergelegenheid. Van maandag t/m donderdag van 13.00 tot 17.30 uur, vrijdag van 13.00 tot

21.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 17.00 uur is het ook voor deze categorie niet toegestaan om het voetgangersgebied in- en uit te rijden.

Artikel 10.

Ook ondernemers die binnen het voetgangersgebied beschikken over parkeergelegenheid op eigen terrein kunnen ontheffing krijgen om na de winkelsluitingstijden het gebied in te rijden voor het bereiken van die parkeergelegenheid. Van maandag t/m donderdag van 13.00 tot 17.30 uur, vrijdag van 13.00 tot 21.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 17.00 uur is het ook voor deze categorie niet toegestaan om het voetgangersgebied in- en uit te rijden.

Artikel 11.

Er zijn verschillende soorten verkeer die tijdelijk of incidenteel in het voetgangersgebied moeten zijn in verband met bouw-, installatie- en reparatiewerkzaamheden. In eerste instantie moeten betreffende bedrijven trachten de werkzaamheden en/of het in- en uitladen van gereedschappen en materialen tijdens de laad- en lostijden te laten plaatsvinden. Tevens moet worden aangetoond dat gereedschappen, materiaal e.d. met een motorvoertuig moeten worden aan- en afgevoerd. Een tijdelijke ontheffing wordt alleen verleend voor bedrijfsauto's.

Ook kan een tijdelijke ontheffing worden verleend om te parkeren in het voetgangersgebied, indien de nabijheid van een voertuig noodzakelijk is voor de uitvoering van de werkzaamheden en het in- en uitladen van gereedschappen en materiaal op (te) grote praktische problemen stuit.

Artikel 12.

Taxibedrijven die als zodanig herkenbaar zijn (blauw kenteken en/of taxibordje) mogen, met uitzondering van de in dit artikel genoemde tijden (dus niet tijdens de drukke winkeltijden), het voetgangersgebied zonder ontheffing in- en uitrijden. Dit geldt echter alleen voor het beroepsmatige vervoer van personen van en naar een adres in het voetgangersgebied.

Artikel 13.

Hulpdiensten hebben het gehele etmaal toegang tot het voetgangersgebied. De motorvoertuigen moeten echter worden gebruikt voor de rechtmatige uitoefening van de functie en het motorvoertuig dient noodzakelijk te zijn voor die functie-uitoefening.

Artikel 14.

In bepaalde zeer bijzondere gevallen kan het college afwijken van de beleidsregels. Hiervoor hebben wij een zogenaamde hardheidsclausule opgenomen.